

TK/HP/pg

16.11.2009

Oikeusministeriö
Oikeushallinto-osasto
PL 25
00023 Valtioneuvosto

Vakuutusoikeuden toiminnan kehittäminen (työryhmämietintö 2009:10)

Pydyttynä lausuntona Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö ry ja Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry toteavat seuraavaa:

Palkansaajakeskusjärjestöt SAK ja STTK vastustavat työoloja tuntevien asiantuntijajäsenten käytön vähentämistä

Vakuutusoikeuden käsittelyaikojen lyhentäminen on sinänsä kannatettava pyrkimys. Mutta, käsittelyaikojen lyhentämistä - eikä resurssien säästämistä - tulee tavoitella ensisijaisesti asioita käsittelevien tahojen määrää vähentämällä.

Mahdollisia toimenpiteitä tulee arvioida siitä lähtökohdasta, miten niillä lisätään oikeusturvaa sekä kehitetään vakuutusoikeuden luotettavuutta kansalaisten näkökulmasta. Asiantuntijajäsenistä luopumisella - tai merkittävällä määrän vähentämisellä - tilanteessa, jossa kansalaisten mielipide jo nyt yleisessä keskustelussa kyseenalaistaa muun muassa vakuutusoikeuden päätösten oikeudenmukaisuuden, ei ainakaan parantaisi tilannetta.

STTK ja SAK vastustavat esitystä siitä, että asiantuntijajäsenet jäisivät ainoastaan sellaisten asioiden käsittelyyn, jotka ovat muutoksenhakijan kokonaisturvan kannalta perusteltuja. Esityksessä tarkoitetaan tällä asioita, jotka ovat muutoksenhakijan kannalta perustavaa laatua tai muutoin tämän kannalta merkittäviä tai asioita, jotka voivat olla pohjana myös tuleville asioille. Tämän periaatteen omaksuminen tarkoittaisi ennen pitkää ja käytännössä vakuutusoikeuden asiantuntijajäsenten osallistumista ainoastaan ennakkotapaustilanteisiin asioihin, joilla pitää vielä lisäksi olla yleistä ja laajaa merkitystä tulevassa korvauskäytännössä. Muutos olisi erittäin suuri verrattuna nykyiseen käytäntöön. Nykykäytännön etuna on erityisesti se, että asiantuntijajäsenten työelämäntuntemusta hyväksikäyttäen muutoksenhakuelin kykenee oikeusturvaa ylläpitäen reagoimaan ja muovaamaan oikeuskäytäntöä koko ajan muuttuvien työelämän realiteettien mukaisesti.

TK/AL/pg

16.11.2009

Mainittakoon vielä, että työoloja ja työelämää tuntevat asiantuntijat ovat pääsääntöisesti oikeustieteellisen loppututkimuksen suorittaneita lakimiehiä, joiden oikeudellinen valmius oikeudellisten arvioiden ja päätösten tekemiseen on hyvää.

Toimeentuloturvan muutoksenhakujärjestelmää on 2000-luvulla kehitetty toimeentuloturvan muutoksenhakukomitean mietinnön linjausten pohjalta. Aikaisemmin asiaa selvittänyt laajapohjainen komitea piti tärkeänä myös työelämän asiantuntemuksen turvaamista kaikissa muutoksenhakuasteissa, kuten monissa muissakin EU-maissa on tehty. Toimeentuloturva-asioissa on usein kysymys työkykyyn, työsuhteeseen tai työolosuhteisiin liittyvistä asioista. Siksi on välttämätöntä, että vakuutus-oikeudessa on jatkossakin työelämän olosuhteita tuntevia jäseniä, jotka nimetään työmarkkinajärjestöjen ehdotusten pohjalta. Asiantuntemuksen lisäksi kysymys on myös kansalaisten luottamuksesta muutoksenhakujärjestelmän oikeudenmukaisuuteen. Luottamusta lainkäytön oikeudenmukaisuuteen lisää se, että asioiden ratkaisussa on turvattu valittajan olosuhteiden tuntemus.

Vakuutus-oikeuden toiminnan tehostamiseksi voitaisiin harkita muodollisista istunnoista luopumista tietyissä tilanteissa. Muodollisista istunnoista voitaisiin luopua silloin, kun kaikki jutun lukeneet jäsenet ovat kommentoineet sen ns. salkkukierrossa yksimieliseksi.

Toiminnan tehostamista kannattaisi hakea myös hyödyntämällä tietotekniikan mahdollisuuksia täysimääräisesti. Juttujen asiantuntijakierrossa asioiden kierrätys sekä kommentointi voisivat tapahtua täysin sähköisesti. Vakuutus-oikeuden tulisi myös kehittää omia prosessejaan, työn organisointia ja henkilöstöpolitiikkaansa siten, että se edistää käsittelyaikojen lyhentymistä. Mainittakoon vielä, että vakuutus-oikeuden ratkaisuaikojen pidentymiseen viime vuosina ovat käsittääksemme vaikuttaneet myös tietyt vakuutus-oikeudesta itsestään riippumattomat syyt, kuten esimerkiksi hallintolainkäyttölain ratkaisutoiminnalle asettamat uudet vaatimukset.

STTK ja SAK katsovat, että vakuutus-oikeuden päätösten perustelemiseen tulee panostaa. Perustelujen kirjoittamisella nykyistä yksityiskohtaisemmin on erittäin suuri merkitys siihen, miten oikeudenmukaiseksi ja asiantuntevaksi kansalaiset kokevat valituselimen päätöksenteon. Päätöksestä tulisi erityisesti käydä nykyistä huomattavasti yksityiskohtaisemmin ilmi lääkäriasiantuntijan kanta ja perustelut.

Palkansaajakeskusjärjestöillä ei ole erityistä huomauttamista asiantuntijajäsenten sidonnaisuuksista ilmoittamiseen tai lisäselvityksen rajaamisesta tiettyyn määräaikaan.

TK/AL/pg

16.11.2009

Lopuksi, paheksomme sitä, että esityksen valmistelleen työryhmän kokoonpano on ollut suppea ja yksipuolinen. Valmistelun ja työryhmän kokoonpanon olisi tullut olla laajapohjainen ja monipuolinen näin merkittävässä asiassa. Katsomme, että työryhmässä olisi tullut olla myös työelämää tuntevien tahojen edustus.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

Lisätietoja

Timo Koskinen
SAK
päälakimies
timo.koskinen@sak.fi
puh. 020 774 0163

Heli Puura
STTK
lakimies
heli.puura@sttk.fi
puh. (09) 1315 2250